

MESsAGE

Mobiliteit en Ouderen: Succesvol ouder worden binnen een duurzaam mobiliteitsstelsel

DUUR VAN HET PROJECT
01/01/2007 – 31/01/2009

BUDGET
317.030 €

SLEUTELWOORDEN

Ageing society, local transport policy, accessibility, mobility needs, transport behaviour

CONTEXT

In 2000 was één op zes Belgen ouder dan 65 jaar, in 2050 zal dit één op drie zijn. De levensverwachting stijgt, de verwachte gezonde levensverwachting stijgt minder sterk. Mobiliteit is voor ouderen een voorwaarde tot kwaliteitsvol leven. Vervoersautonomie nastreven bij ouderen is een belangrijke taak voor de (lokale) overheid. Verkeersveiligheid, toegankelijkheid en beschikbaarheid van vervoersmiddelen en de inrichting van de openbare ruimte zijn belangrijke aandachtspunten. Naast sociale aspecten is er ook een economisch aspect: de meerkost van een vervoersstelsel op maat van ouderen versus minderkosten van aan huis geleverde diensten en gezondheidszorg. Vanuit milieuoogpunt is het hoge autogebruik bij ouderen een zorg. Meer dan de helft gebruikt de wagen. En deze trend zal nog stijgen door het groter rijbewijsbezit van de toekomstige generatie senioren.

lijkheden voor actie;

- Inschatten van de impact van het mobiliteitsgedrag van ouderen in termen van duurzaamheid (economisch, sociaal, milieu-impacts, verkeersveiligheid);
- Testen en evalueren van nieuwe methoden om de participatie van ouderen in het lokaal mobiliteitsbeleid te bevorderen.

Methodologie

De belangrijkste stappen en taken binnen het onderzoek zijn:

PROJECTBESCHRIJVING

Doelstellingen

Dit project wil bijdragen tot de verlenging van de vervoersautonomie van ouderen en tot een groter gebruik van duurzame vervoersmiddelen door ouderen.

Hiervoor moeten enerzijds jonge senioren (55-70 jaar) sensibiliseerd worden over hun eigen mogelijkheden om hun leven in te richten met het oog op een zo lang mogelijke autonome mobiliteit.

Anderzijds moeten lokale beleidsmakers bewust gemaakt worden over de specifieke mobiliteitsnoden van ouderen en moeten deze noden vertaald worden naar concrete mobiliteitsmaatregelen op het terrein.

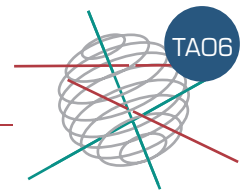
Concreet betracht dit onderzoeksproject

- Inzicht te verwerven in de huidige mobiliteitspatronen van ouderen in België, toekomstige trends en in de determinanten van hun mobiliteitsgedrag;
- Inzicht te verwerven in de mobiliteitsnoden en -behoeften van ouderen; in hun percepties van problemen van duurzame mobiliteit, hun eigen verantwoordelijkheid en moge-

Het project gaat van start met een screening van de (inter)nationale literatuur rond het thema ouderen en mobiliteit (WP 1). Aandachtspunten hierbij zijn: determinanten van vervoersautonomie en -afhankelijkheid en hun relatief belang, verplaatsingspatronen van ouderen (kenmerken en trends), de beleidscontext en de betrokkenheid van ouderen bij het uittekenen van een lokaal (mobiliteits)beleid.

In de volgende fase, lopen drie onderzoeken min of meer parallel naast mekaar: een kwantitatief, een kwalitatief en een actieonderzoek. De drie onderzoeksdelen wisselen hun inzichten en resultaten uit op geregelde tijdstippen. Alle onderzoekspartners zijn betrokken in de verschillende onderzoeksdelen. Eén van de partners neemt telkens de leiding in het onderzoek op basis van zijn expertise.

MESsAGE

Mobiliteit en Ouderen: Succesvol ouder worden binnen een duurzaam mobiliteitssysteem

De doelstelling van het kwantitatief onderzoek (WP 2) is om inzicht te verwerven in de verplaatsingspatronen van oudere personen in België en zijn determinanten (sociodemografisch profiel, leefomgeving, individuele condities). Een tweede doelstelling bestaat erin om de mobiliteitsbehoeften te evalueren van ouderen in steden en gemeenten.

Voor beide deeltaken worden statistische analyses uitgevoerd op bestaande en nieuwe enquêtegegevens en populatiestatistieken rond mobiliteit en demografie. Ook informatie van terugkerende enquêtes rond kantentevredenheid van de verschillende openbare vervoersoperatoren worden bestudeerd. Dit onderzoeksdeel wordt aangestuurd door de VUB, vakgroep Agogiek.

Het kwalitatief onderzoek (WP 3) wordt uitgevoerd met het oog op een beter inzicht in de percepties en verwachtingen van ouderen ten aanzien van hun mobiliteitsgedrag en behoeften. De bedoeling is om de subjectieve en cognitieve dimensie van de mobiliteit van ouderen te identificeren. Wat draagt bij tot 'succesvol' ouder worden op vlak van mobiliteit? Liggen de percepties en verwachtingen van ouderen in dezelfde lijn van de doelstellingen inzake duurzame ontwikkeling? De voorgestelde methode is het focusgroepinterview. Deze WP wordt geleid door de ULB, Centre de Recherche Urbaine.

Het actieonderzoek (WP 4) omvat onderzoek onder 'reële lokale omstandigheden'. In een selectie van steden en gemeenten in Vlaanderen en Wallonië worden kleine demonstraties opgezet met de bedoeling om nieuwe technieken uit te testen om ouderen te sensibiliseren rond duurzame mobiliteit en om nieuwe participatietechnieken te testen om ouderen mee te betrekken in het uittekenen van een lokaal mobiliteitsbeleid. Dit onderzoeksdeel wordt getrokken door Mobiel 21.

Tot slot (in WP 5) worden de resultaten uit de drie onderzoeksdelen geïntegreerd, conclusies vergeleken, bediscussieerd en gerapporteerd. Beleidsaanbevelingen worden geformuleerd.

VERWACHTE RESULTATEN EN/OF PRODUCTEN

Alle onderzoeksresultaten worden in een onderzoeksrapport gepubliceerd eind 2008.

Specifiek ten behoeve van lokale mobiliteitsactoren en seniorenorganisaties wordt een handleiding opgesteld met richtlijnen voor succesvolle participatie van ouderen in lokaal mobiliteitsbeleid.

Aan het einde van het project wordt een workshop georganiseerd gericht tot een breed publiek van onderzoekers en beleidsmakers op gebied van seniorenwelzijn en mobiliteit.

PARTNERS - ACTIVITEITEN

Om tot duurzame mobiliteitsoplossingen op maat van de ouderen te komen, combineert dit onderzoek inzichten uit twee onderzoeksdomeinen: gerontologie en transport. De vakgroep Agogiek van de VUB bezit een grote expertise inzake sociale gerontologie. Prof. Dr. Dominique Verté heeft in de laatste 15 jaar expertise opgebouwd rond ouderen en rond behoeftemeting bij ouderen op lokaal niveau, zowel met behulp van kwalitatieve als kwantitatieve

onderzoekstechnieken.

Het Centre de Recherche Urbaine aan de ULB en Prof. Dr. Pierre Lannoy bezitten veel expertise rond kwalitatieve onderzoekstechnieken gerelateerd aan duurzame mobiliteit.

Mobiel 21 heeft veel ervaring rond de praktijk van mobiliteitsmanagement en sensibilisatie van diverse doelgroepen rond duurzaam mobiliteitsgedrag.

CONTACT INFORMATIE

Coördinator

Ilse Vleugels

Mobiel 21 vzw
Vital Decosterstraat 67A /0101
B-3000 Leuven
Tel: +32 (0)16 23 94 65
Fax: +32 (0)16 29 02 10
ilse.vleugels@mobiel21.be
<http://www.mobiel21.be>

Promotoren

Dominique Verté

Vrije Universiteit Brussel (VUB)
Department of Agogics (AGOG)
Pleinlaan 2
B-1050 Brussel
Tel: +32 (0)2 629 13 55
Fax: +32 (0)2 629 26 23
dominique.verte@vub.ac.be

Pierre Lannoy

Université Libre de Bruxelles (ULB)
Centre de Recherche Urbaine - CP124
Avenue Jeanne 44
B-1050 Bruxelles
Tel: +32 (0)2 650 33 52
Fax: +32 (0)2 650 45 97
pilannoy@ulb.ac.be

Opvolgingscomité

Voor de volledige en de meest up-to-date samenstelling van het Opvolgingscomité, gelieve onze databank van federale onderzoeksacties (FEDRA) te bezoeken op <http://www.belspo.be/fedra> of <http://www.belspo.be/ssd>

WETENSCHAP VOOR EEN DUURZAME ONTWIKKELING

SSD

